

Hungarológiai Értesítő

**A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1986. VIII. évfolyam 3—4. szám**

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1986. VIII. évfolyam 3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Ilia Mihály
Kósa László
Szépe György

Felelős szerkesztő: Jankovics József

A szerkesztésben részt vesznek:

Csapody Miklós
Molnár Ildikó
Nyerges Judit

Szerkesztőség: Budapest, Országház u. 30. I. em. 41. 1014

Telefon: 759-011, 126-os mellék

Postacím: Budapest, Pf. 34. 1250

**Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk
címén Jankovics József nevére kérjük megküldeni.**

Tartalom

Könyvismertetések

Magyar irodalomtörténet, 1984	7
Magyar zenetörténet, 1984	199
Magyar néprajz, 1984	209

A hungarológia hírei

Nekrológok

Ligeti Lajos	263
Barta János	265

Tudományos ülések, konferenciák

Magyar avantgarde tanácskozás Párizsban	268
Gragger-emlékülés Berlinben	269
Az irodalmi posztmodernség fogalma. Irodalomtudományi kollokvium	270
Egyháztörténeti konferencia Pázmány Péter emlékezetére	272
Németh László-konferencia Hódmezővásárhelyen	274
Tudományos konferencia Karinthy Frigyesről	277

Műhelyek

Berliner Beiträge zur Hungarologie	281
Új magyar irodalmi lexikon	283
A Magyar Emigráció Irodalmi Lexikona	286

Névmutató	289
---------------------	-----

dokumentum egy ilyen, nálunk ritka kiadvány, amelyben Ronald Reagan és Szörényi Éva éppúgy szerepel, mint Ilia Mihály és Mécs László. Külön érdeme a kötetnek néhány visszaemlékezés, illetve dokumentum a harmincas–negyvenes évek magyar vidéki irodalmi köreiről, tanítóságának irodalmi munkásságáról. Ismét kiderül, hogy a Könyű által 1973-ban a Tamási Járási Könyvtárnak adományozott hungarica- és kéziratgyűjteményben olyan anyag is van, amely megérdemelné a külön feldolgozást.

Voigt Vilmos

Kőrösi Csoma Sándor levelesládája.

Válogatta, a szöveget gondozta és a jegyzeteket írta: Szilágyi Ferenc. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1984. 431 l.

Kőrösi Csoma Sándor kéziratai, levelei szerencsétlen módon több helyen, különböző alkalmakkor tizedelődtek meg. Részben Indiában – szerencsére Duka Tivadar lejegyzései után –, az enyedi kollégium 1849. évi pusztulása során, 1916-ban, amikor a család levéltára elégett, a Tudományos Akadémián a háború alatt. Műveinek java könyv formában napvilágot látott és így megmaradt. Leveleiből, a rá vonatkozó levelezésekből, okmányokból és emlékbeszédekből még így is hasznos levelestárt lehetett összeállítani a nagyközönség számára. A dokumentumok érdekes rendező elve Kőrösi Csoma Sándor életének kronológiája, így a korabeli iratok, levelek, okmányok segítségével rajzolódik ki ennek a fantasztikus tudósnak a szellemi portréja. A Kőrösi Csoma Sándortól származó leveleket, írásokat teljes terjedelmükben közli a szerkesztő. A Csomáról szóló anyag esetén csak a szemtanúk és a személyes ismerősök íásaiból merített. Az idegen nyelvű leveleket meghagyta a kortársi fordításban, csak Duka Tivadar művéből kényszerült a nyelvészeti terminológia avultsága miatt új fordítást készíteni. A kötet tartalmazza a Csetri Elek-féle monográfiában található friss erdélyi levéltári felfedezéseket.

Külön említésre méltó a könyv finom, ízléses illusztrációja.

Varga Katalin

Kőváry László: Tájépek utazási rajzokban.

Válogatta, a bevezetőt és a jegyzeteket írta: Bálint József. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1984, 262 l. (Téka)

Több száz tanulmány és több mint 40 önálló kötet szerzőjének munkásságát bemutatni, s azt szemelvényekkel illusztrálni nem könnyű feladat még akkor sem, ha a Téka-sorozat kínálta terjedelmi lehetőségeknek sokszorosa áll a vállalkozó rendelkezésére. Bálint József így is sikeresen oldotta meg feladatát.

A tordai születésű Kőváry László (1819–1907) a hazájáért tenni akaró értelmiségi számos lehetősége közül sokkal megpróbálkozott: volt statisztikus akkor, amikor ez a tudomány kezdő lépéseit tette hazánkban; közgazdasági író, jogász, politikus, újságíró, amikor a társadalmi-gazdasági reformok léte nemzeti sorskérdés is volt

egyben; írt tankönyveket a gyermekeknek, s családtörténeti munkákat a történész szakmának és azoknak, akiken a reformok múltak; foglalkozott néprajzzal, vallás-, irodalom-, színház-, jog-, és általában művelődéstörténettel, de igazából történész volt.

Bálint József jó érzékkel választotta ki azt a szakterületet, amelynek színvonalas műveléséhez Kővárnak szüksége volt mindazokra az ismeretekre, amelyeket a sokféle tevékenységben gazdag élete során szerzett. Talán ezért is válogatott a szerző honismereti írásai közül.

A tekintélyes terjedelmű bevezetésben megismerkedhetünk Kőváry életútjával, majd Bálint József sorra veszi az említett szakterületeket, amelyeken Kőváry maradandót alkotott, s röviden értékeli az illető tudományszak történetében elfoglalt helyét, mindenütt kiemelve a szerző jobbító szándékát, életközelségét.

Honismereti íásaiban Kőváry Erdélynek elsősorban három tájegységét mutatja be: a Szilágyság, Székelyföld és a Barcaság egyes településeinek, hegycsúcsainak, barlangjainak, fürdőinek és gyógyforrásainak bemutatása azonban sehol sem pusztán leírás. Az egyes helységek természetföldrajzi ismertetése, néprajzi jellegzetességeik, társadalmuk, vallásuk, munkájuk és szórakozásuk leírása mellett mindig kitér gondjaik bemutatására, s azok megoldásainak megmutatására is.

Aktuális feladatokat fogalmaz meg Kőváry, s a kötet szerkesztője, Bálint is az 1975 óta szervezett műemlékvédelem nélküli Erdélyben: „Állítsunk szépítő bizottmányokat”.

Monok István

Krmann Dániel: Küldetésem története (1708–1709).

Fordította: Szabó Zsuzsanna. Az utószót Fabiny Tibor, a jegyzeteket Fabiny Tibor és Kiss Gy. Csaba írta. A helységnévmutatót Kiss Gy. Csaba állította össze. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984. 178 l. — Az utószót Tatiana Kusá írta, Nagy Judit fordította. A jegyzeteket Fabiny (sic!) Tibor és Kiss Gy. Csaba írta. A helységnévmutatót Kiss Gy. Csaba állította össze. Lektorálta Rácz Olivér. Tatran, Bratislava, 1984. 176 l. (Bibliotheca saeculorum)

Egy budapesti és egy pozsonyi kiadó jelentette meg Krmann Dániel, rózsahegy evangélikus püspök Itinerariumát magyar fordításban. A latin eredetit Mencsik Ferdinánd és Kluch János már kiadta Budapesten 1894-ben, ez újra megjelent — Gustáv Viktory szlovák fordításával és jegyzeteivel — Pozsonyban, 1969-ben. A jelenlegi kiadás a mű első magyar fordítása. Szabó Zsuzsanna magyarítása minden dicséretet megérdemel, a nehéz barokk latin szöveget nagy tudással és szépen ültette át. Krmann azért ment XII. Károly svéd királyhoz, hogy az eperjesi evangélikus főiskola, illetve általában a magyarországi evangélikus egyház támogatását kérje a hatalmas északi uralkodótól, a „luteránus pápától”. Nemcsak egyháza, hanem II. Rákóczi Ferenc is küldte: Krmann követsége volt a negyedik, melyet szövetségért és segítségért a svéd uralkodóhoz menesztett. A küldetés rendkívül kalandos volt, hiszen Krmannéknak a háborúba merült Lengyelországon és Litvánián át kellett utazniuk, amíg a poltavai csata előestéjén, meglelték a svéd tábornok. Láthatták és leírhatták a svéd nagyhatalomnak örökre véget vető ütközetet. Majd iszonyatos megpróbáltatások után juthattak